

Liepājai piestāv sarunāšanās džezā

8. "Jazz Valhalla" mūziķu sastāvs – tenora saksofons Ralfa Dreimaņa rokās (no kreisās), kontrabass – Kristaps Vītols-Vītoliņš, ar otru tenora saksofonu nodarbināts Krišjānis Petraitis, savukārt ritmu kontrolē Rūdolfs Kolerts. Aizkad rā palicis pianists Timotejs Rozentāls. Periodiski jaunaļiem māksliniekiem piedroļās arī Deniss Paškevičs.

EGONA ŽĪVERTA FOTO

"Vai nav tā, ka mūzika vienkārši mainās? Aug sabiedrībai līdzī vai drīzāk pa priekšu tai," prāto Harijs Ločmelis.

✂ Roberts Džeriņš

Džeza vieta Liepājas kultūrtelpā plešas. Tas notika jau pirms kovidrealitātes korekcijām mūsu ikdienā, un nu atkal pilsēta skan. Personāži citi, bet avots ir tas pats – Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolas (LMMDV) Džeza nodaļas kuluāri. "Pegaza pagalmā" džezmeņu rosība Jāņa Ivuškāna šefībā komentāros laikam neprasa, bet vērts iepazīt arī vēl kādu vārdu, kur džeza sesijas ir regulāras, – "Jazz Valhalla".

KLĀTESOŠĀ AUSĪM

Visai nelielais atpūtas vietas "Valhalla" pagrabs katru otro pirmdienas vakaru pilns dūmakainas gaisotnes. Zemie koka griesti satuvina, mīkstie dīvēni nedēļas prologa smaguma skarto ķermeni balsta kā silts glāsts. Apkārt pieklusinātas čalas, kaut kur nodzīkst glāze, kaut kur smiekli. Aicinoši acīs skatās tēli no gleznām, kas pie sienas, un siltus toņus metošie gaismekļi atgādina franču "noir" estētiku. Viens no šiem gaismekļiem – sena stāvlampa – atrodas blakus pianistam. Mūzika, ko viņš spēlē, nav radīta tam, lai sēdētu taisnu muguru un līgani ļautos melodijai. Gluži pretēji. Tā ir tik dzīva, ka sēdēt mierā šķiet pretdabiski un, pianistam kratoties, kratās (lasi – dejo) arī lampa un tās mestie gaismas stari.

Uz skatuves mūziku kvintets, reizēm pievienojoties arī sestajam. Atmosfēra brīva, un, šķiet, vienīgā matērija, kas piedzīvo saspringumu, ir dzīslas uz bundzinieka rokām. Viņu kopradītie decibeli ir neticami. Tāds kā emociju izvirdums skaņā. Džezs, īsāk sakot. Pašiem māksliniekiem lielākoties acis cieši aizzmiēgtas, un liekas – kas ir

tās ainas, kas tobrīd gozējas otrpus viņu plakstiņiem un cik laimīgs ir cilvēks, kas ko tādu spēj redzēt?

Starp kompozīcijām, savukārt, pastāsti par skaņdarbu vēsturi, izcelsmi, nozīmi. Piemēram, par to, ka *post-bop* bijusi mūzika, kas radusies kā atbilde citiem mūziķiem. Tradīcijas sterilumam. Līdzīgi izauguši vairāki apakšžanri. Salauzta formas, meklēti jauni risinājumi, un "tā *post-bops* pēkšņi parādījies, ka bundzinieks arī ir mūziķis," teic kungs uz skatuves, preti saņemot smieklus un aplausus. "Ši ir mūzika, kas no mākslinieka prasa domāt plašāk," viņš piebilst, bet ir skaidrs – "Valhallas" pagrabā notiekošais ir kas krietni vairāk par mūziku vien, turklāt reizēm tieši šāds pasākums kļūst par cilvēka pirmo spilgtu iespaidu par Liepājas kultūrvīdi.

NEIZBĒGAMS TURPINĀJUMS

Džeza džemi Liepājā tradīcijas aizmetņus ieguva vēl pirms pandēmijas.

"Jā, tas viss aizsākās, vēl pirms atbraucu uz Liepāju. Tur aizkulisēs figurēja tā brīža LMMDV Džeza nodaļa, kas visu šo kustību iedzīvināja. Pandēmijas laikā, protams, iestājās pauze," stāsta projekta "Jazz Valhalla" mākslinieciskais vadītājs, mūziķis Harijs Ločmelis. Kāpēc atsākām un iesaistījāmies? "Jo mēs gribējām," lakonisks ir mākslinieks. "Mācīties bez spēlēšanas ir kā pa tukšo. Cilvēki grib dzirdēt džezu, džezs, savukārt, grib skanēt, un tas ir likumsakarīgi, ka esam šeit. Organiski," viņš paskaidro. Līdzīgu viedokli pauž ģitārists un kontrabassists Kristaps Vītols-Vītoliņš. "Varam apgūt mūziku, mācīties to guļamistabā, klasītē un tamlīdzīgi, bet pilnīgi cita lieta ir to izpildīt, reāli uzkāpt uz skatuves. Spēlēt. Tas ir pavisam

cits spiediens. Arī tūri praktiskā nozīmē, ieskaitot tempus skaņdarbiem, tie noteikti būs ātrāki, jo ir stress. Visi šie faktori – kas pavisam savādāks, un izaugsme kaut kādā mērā ir tūri pieredzē. Tā arī ir izteikta parādība džezā – ļoti iespējams, tavs nākamais koncerts būs ar cilvēku, kuru sastop pirmo reizi, bet uzkāp uz skatuves un radī ko pilnīgi jaunu," mūziķis skaidro.

Notiekošais pastarpināti ir arī pašreizējā LMMDV Džeza nodaļas un arī "Liepājas bigbenda" vadītāja Denisa Paškeviča pirksts. Viņš gan pieticīgi sauc sevi par iedvesmotāju un padomdevēju. "Ziemā uzsākām šo ideju, un tas ir rezultāts lietām, kas bijušas senāk. Liepājas kultūra top tagad un šeit. Ja runājam par džezu vēsturi, savukārt, ne viss sākās milzu koncertzālēs. Patiesībā tas viss dzima tādos klubos un pagrabos kā šis. Mazas vietas, konkrētas – radošumam, stilam," skaidro D. Paškevičs. "Spēlējam istu džezu. Un tas ir tas džezs, kas nevis jāspēlē, jo tas ir skolas programmā, bet tas ir tas, kas rodas, kad šie cilvēki savienojas," viņš piebilst.

METAMORFOZE

Latvijas rokmūzikas galvaspilsētas titulu džezā Liepājai atraut nekandidē. Drīzāk koeksistēt, vienam no otra smeloties, spriēt mūziķi. Džezs šodien ir tās pašas sabiedrības slāpes, kas pirms gadu desmitiem bija roks, bet, mainoties sabiedrībai, prasībām augot, mainās arī tie ēteriskie materiāli mākslā, kas šīs slāpes remdē. "Tas pagrabs ir tieši tas, kas vajadzīgs. Tumšā gaisma, zemie koka griesti, mīkstās, smukās mēbeles – sāk spēlēt saksofonu, un (*uzsīt knipi*) – ir.

Ābeļziedu kupenās atrastā

Leva Vilmane

26 maijā izcilajai tēlniecei Artai Dumpei apritēja 90 gadu. Saldenieki viņu sveic ar izstādi "Arta Dumpe. Reverss" Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā. Ko gaviļniece par to domā, uzzināsim 10. jūnijā, jo māksliniece Saldus novada dienu laikā solījusi atbraukt ciemos.

Izstādi atklāja Muzeju naktī 13. maijā, tāpēc pirmie iespaidi un vērtējumi jau apmetuši pirmo loku. Es vairākkārt esmu atzinusies: cik ļoti saviļņojusi muzeja mākslas speciālistes Ilzes Puģes un mākslinieces Lanās Pobežas ideja ļaut novadnieces personībai pilnā spektrā zaigot viņas mīļlietas, dzimtas relikvijas, no ceļojumiem atvestos suvenīros, pašas darinātos tērpos un privātās fotogrāfijās. Brīnišķīgs fons telefonsarunai ar gaviļniece!

– Jūsu jubileja mūsu pilsētas kultūras vasaru iekrāsojusi ļoti skaistu!

– Jā, (*skanīgi iesmejas*) iznācis pavisam interesanti! Saldus muzejā nosvinēju 80 gadu jubileju, desmit gadu vēlāk atkal esmu atgriezies. Kad muzeja darbinieces pirmo reizi izstādīja savu ideju, nodomāju: "Interesanti gan – kas no tās sanāks?"

Pagaidām jubilejas gads izskatās kluss, bet neko droši nevar zināt. Varētu būt svētki Latgales pusē, kur atradusies sena mana skulptūra, biju domājusi, ka tā aizgājusi postā. Arhitektē un dizainerē to vēlas nolikt privātā dārzā, kuru kopā ar māju pārprojektē. Tā ka gaidāmi vieni atdzimšanas svētki.

Esmu pieredzējusi daudz skaistu jubileju, lielus piedzīvojumus, aktīvu saviesīgo dzīvi. Kas kādreiz bija svarīgs, tas tagad aizgājis otrajā plānā. Nu gribas vairāk pa mājām – pietiek, ja aizeju uz pāris izstāžu atklāšanu. Mājās televīzijas kanālā "Mezzo" daudz skatos koncertus.

– Un pie kā vējās domas?

– Ne pie kā liela. Jāsagaida dzimšanas diena, un tad – kā būs, tā būs. Plānus nekaļu (*pasmejas*).

– Cik brīnišķīgi jūsu smieklos saklausīt patiesu optimismu!

– Mans gars tāds visu mūžu bijis.

– Kas pamudināja uzrakstīt un pirms gada publicēt grāmatu par sevi "Dzīve mākslā"?

– Uzrakstīju kovida pandēmijas laikā, jo nebija, ko darīt. Caurām dienām sēdējām istabā, negājām laukā, tāpēc pārskatīju savas piezīmes un kā pa jokam sāku rakstīt. Visu jau nevar izklāstīt, taču izdevies grāmatā ielikt arī ko tādu, kas citiem nebija zināms. Dzīvē esmu satikusi daudzus cilvēkus, grāmatā piezīmēti spilgtākie. Priecājos, ka esmu mācējusi labi satikt ar citiem.

– Kāda bijusi jūsu dzīve mākslā?

– Neskatoties uz atgadījumiem, kopumā veiksmīga. Viss, kas bija grūti vai nepatīkami, nav iildzis mūžību un kaut kad ir beidzies. Nevaru sūdzēties ne par veselību, ne savu darbu likteņiem.

– Kā sanāktu pēc latviešu folkloras – piedzimāt zem laimīgas zvaigznes vai laimi tomēr pati izkalāt?

– Abējādi. Daudz pati darīju, taču bieži paveicās, piemēram, satiku cilvēkus, kuri mani virzīja. Piedzīvoju vairākas

Lielformāta portrets Saldus muzeja jaunākajā izstādē "Arta Dumpe. Reverss".

situācijas, kad būtu mākslai zudusi (jaunībā visādi ceļi pavērs un vairāki veda sāpus mākslai), taču līdzās bija draudzenes un labi cilvēki, kuri noturēja mani.

– Reiz keramikas mākslinieks Andrejs Ķīgelis man atzinās, ka visu mūžu izjūt spūti savaldīt mālu. Pēc daudziem gadiem gan apjautis, ka tas bijis pārākš. Kā ar jums? Tēlniecībā mākslinieka ceļš ir fiziski smags un netīrs.

– Izvēle sākās ar iestāšanos Kuldīgas skolas rokdarbniekos. Tai bija arī keramikas nodaļa, kurā neviens neiestājās. Dažas meitenes uzaicināja nomainīt nodaļu, piekritu, jo man rokdarbi – ne visai. Kad skolu likvidēja, aizgāju uz Liepāju, pēc tam – uz akadēmiju. Redziet, mans ceļš bija vienkāršs un viegls – no viena pakāpiena līdz nākamajam.

Mācījos pie lieliem skulptoriem.

Kārlis Zemdega rosināja savus studentus neveidot mēmas skulptūras, meklēt garīgumu. Emīls Melders vairāk pievērsās uzbūvei – lai skulptūras neveidojam naturālas. Mācījos arī pie Teodora Zaļkalna, Kārļa Jansona. Visi pasniedzēji mums aiz auss lika nianses, kuras visu mūžu paturējām prātā.

Sākumā radīju dekoratīvus darbus, taču man paveicās monumentālās tēlniecības konkursos un nācās strādāt šajā virzienā.

(Arta Dumpe aizrunājas par padomju laika pieminekļiem šodien. Tēlniecei esot paveicies, jo no Tukuma pakalna viņas darbu tomēr nenovāks. Oficiāli tas skaitās veltījums Tukuma "atbrīvotājiem", bet zemtēkstam pavisam cita doma – ozola formu veido māte un abi viņas dēli, kuri karojuši viens pret otru.)

Lielas laušānās pēc pieminekļiem vairs nav, redz, kā sanāk, – pienāk laiki, kad tos nojauc, vēl pēc kāda laika – atkal atjauno... Daudzu autoru darbi uzspridzināti. Brīnos, ka visi manējie vēl vietā, postītas un cūkotās tikai ir dekoratīvās skulptūras.

VIZĪTKARTE

Arta Dumpe

♦ Tēlniece.

♦ Beigusi Remtes septiņgadīgo skolu, Kuldīgas Daiļamata vidusskolu, Liepājas Lietišķās mākslas vidusskolas Tēlniecības nodaļu un Mākslas akadēmijas Tēlniecības nodaļu.

♦ Veidojusi daudzus monumentālos darbus Balvu, Valkas un Lestenes Brāļu kapos, pieminēkli pirmajam Latvijas Valsts prezidentam Jānim Čakstem Jelgavā un pieminēkli Aspazijai Dubultos, kā arī citus. Autore Antas Klints, Andra Slapiņa, Gvido Zvaigznes, Jura Podnieka un citu sabiedrībā nozīmīgu laikabiedru kapa pieminēkliem.

♦ Saņēmusi Triju Zvaigžņu ordeni un vairākas goda balvas un apbalvojumus.

IEVAS VILMANES FOTO

Ekstravagants aksesuārs no čūskas ādas, šūts pēc Artas Dumpes pasūtījuma.

Atceros krāsaino metāllūžņu zaģšanas trakumu, tajā pieminēkliem noplēsa kapara plāksnes, Valkā viennakt aiznesa Ziles portretu bronžā. Jutos muļķīgi. Varētu taisīt kopiju, bet nav, kas uzņemas, turklāt – kas bijis, tas bijis.

– Jūs par savējo sauc saldēnieki, kuldīdnieki, talsēnieki, liepājnieki, tukumnieki. Pie kuriem pati sevi pieskaitāt?

– Man svarīgi, ka Remtē esam atjaunojuši tēva dzimtas mājas "Grāvniece" un tajās atkal saimnieko Dumpis – mans dēls Uga. Būtiski, ka šo uzvārdu saglabāju arī pēc kāzām un to nodevu dēlam, viņš – tālāk saviem bērniem. Tā ka viss labi nokārtojies.

Ar jaunības ballēm saistās Kalnsētas parks Saldū, viss zilajās puķītēs un ievziedos. Man ļoti patīk purenes, tulpes un pārējie pavasara ziedi. Mamma stāstīja: kad piedzimu, pa slimnīcas logu nākušas iekšā ziedošu ābeļu kupenas. Mana dzimšanas diena ir laikā, kad daba bezgala krāšņa. ■

Liepājai piestāv sarunāšanās džezā

1

Šķiet, tās telpas mūs gaidīja. Par visu Liepāju varu teikt ko līdzīgu," atklāj H. Ločmelis, kurš pārstāv gan džezu, gan rokmūzikas kultūru. "Par liepājroka jēdzieniem reizēm jaušu ironiju. Varbūt tās ir tikai manas sajūtas, bet liek domāt par to, ka... vai nav tā, ka mūzika vienkārši mainās? Aug sabiedrībai līdzī vai drīzāk pa priekšu tai," spriež mākslinieks.

"Liepāja vēsturiski ir roka pilsēta, tas nāk mantojumā vēl no atmodas laika. Rokmūzika bija brīvības avots. Šķiet, ka tas šodien ir pārgājis uz mazliet ko citu, kas šajā kontekstā ir džezs. Mūsu jaunatne izvēlējusies doties citā virzienā un savu brīvību, filozofiju, idejas pauž caur džezu mūziku, bet tās alkas, kas tam apakšā, tās ir radniecīgas," savukārt teic K. Vītols-Vītoliņš.

"Džezs un roks vienmēr bijuši kopā. Tā ir mūzikas evolūcija. Rokenrols bijis vienmēr. Nevaram atraut citu no cita. Veidojusies sintēze. Šī pilsēta kā tāda – tai ir īpaša gaisotne, lai radītu. Tāpēc jau šeit izveidojās tik spēcīgs virziens kā Latvijas rokmūzikas pamats. Šobrīd – tas saistīts ar izglītību, labo pilsētas attieksmi, mūsu skolas esību šeit – tas dod mums instrumentus, lai radītu vai stiprinātu vēl citas subkultūras klātbūtni, norises, ietekmes."

NEPALIKT SNOBISKAI SUBKULTŪRAI

Ir arī tādi ļaudis, kam tieši džezs kļūst par pirmo iespaidu par Liepāju. Pāgrabā sastaptie Jānis un Oksana ir interesantā pāris, kuri šurp devušies, vēl interesantāka celojā vadīti. Jānis audzis Rīgā, Oksana, savukārt, Sibīrijā. Liepājā ieradusies atpūsties, turklāt vien todien – līdz ar saules lēktu. Uz "Valhallu" atklīduši vakariņās, nemaz nezinot, kas viņus sagaida. "Nejauši trāpījām. Ļoti patika. Vispār nebija šāds vakara plāns. Vietā, kur apmetāties, ir saplisis ledusskapis, un tā smaka ir tāda, ka tur nevar ilgi uzturēties, tieši tāpēc arī atnācām," ar smieklīgu pieredzētāja dalās Jānis. "Varētu teikt, ka paveicās, ka saplīsa. Viss *salinkojās*," piebilst kungs. "Agrāk dzīvoju Sanktpēterburgā, tur ir džeza filharmonija, ir lieli meistari. Es mīlu džezu." Kā kvalitāte? "Vēl jāaugs, to var manīt, bet ir iekšā. Atsevišķas daļas tiešām izcilas," teic Jānis. Oksana tikmēr izceļ bungas un kontrabasu – "tas bija superīgi, piano arī būs augsta klase," viņa spriež.

Projekts dzimis šā gada februārī, un aizvadīti astoņi koncertdžemi. Tas noris katru otro pirmdienu, bet jūlijā un augustā – tā būs katra svētdiena.

"Ticu tam, ka mūzika ir saruna. Tas dod cilvēkiem iespēju sarunāties, pārdomāt, kas ir bijis, ko esi dzirdējis, ko esi sajutis. Ja spēsim kultūras mērogā ne tikai būt tāda snobiska subkultūra, bet aiziet līdz klausītājam, tad padarīsim šo pasauli labāku. Tāds arī mērķis," skaidro D. Paškevičs.

"Ļoti daudzi mani kolēģi un skolas biedri asociējas ne vien ar džezu, bet arī ar rokmūzikas tradīciju. Tā ir ļoti spēcīga, dzīva vairākus gadu desmitus. Bet pats galvenais ir meklēt jaunas skaņas, jaunas idejas, radīt. Manuprāt, tā ir tā jaunatnes esence – radīt. Vai tas ir džezā, rokmūzikā vai mākslā kopumā – būt un radīt," savukārt teic K. Vītols-Vītoliņš. ■

Teodors turpina apceļot pasauli

ĢIRTA GERTSONA FOTO

Lielākā daļa klātesošo cēla rokas – bijuši uz pirmizrādi. Uz “Jūras māju” nākušas ģimenes vairākās paaudzēs, cilvēki filmu skatījušies daudzreiz.

✂ Linda Kilevica

Lailas Pakalniņas 2006. gadā uz ekrāniem iznākušo dokumentālo filmu “Teodors” joprojām ik pa laikam rāda kaut kur plašajā pasaulē. Cilvēki to saprot, smejas istajās vietās, lai gan Ziemupē uzņemtais kinodarbs ir ar tik ļoti lokālu raksturu. Viens vecs vīrs katru dienu brauc ar divriteni, sēž autobusa pieturā un dzer alu. Tik vien, un tomēr tas ir viņa pasaules centrs.

KĀDS IR PIEČURĀJIS MAŠĪNU

Tieši 17 gadus pēc filmas “Teodors” pirmizrādes Ziemupē tika sarīkots kinovakars ar režisores Lailas Pakalniņas un producenta un operatora Ulda Cekuļa viesošanās. Šoreiz – atjaunotajā “Jūras mājā”. Pa šo laiku “Teodors” savācis “Lielā Kristapa” un vairāku starptautisku kinofestivālu balvas. Laiks ritējis uz priekšu arī Ziemupē. “Jūras mājas” vadītāja Daina Vītola pa kadram vien izrakstījusi un saskaitījusi, ka filmā redzami 43 ziemupnieki. Vien 17 no viņiem vēl ir dzīvi.

D. Vītola atklāja, ka bijusi ļoti dusmīga uz L. Pakalniņu. “Tad, kad Birutiņa veda zāles ar busiņu un ģimenes dakteris pieņēma tautas namā, Laila uzrakstīja lielu rakstu “Pietura” – par visu, kas laukos notiek. Pēc likuma zāles ārpus aptiekas tirgot tobrīd vairs nedrīkstēja. Mums aizliedza to darīt, drīz izbeidzās arī ģimenes daktera braukšana pa mazajiem ciemiem. Tas viss būtu beidzies agrāk vai vēlāk, bet es dusmojos līdz pat filmas pirmizrādei. Jo laiks iet, jo vairāk es Lailu mīlu par šo filmu, jo tā ir Ziemupes vēstures viena kārtīga lapaspuse,” uzsvēra ilggadējā kultūras darbiniece.

Režisore atzīst, ka filmas un to varoņi pie viņas atnākot paši un tā atnācis arī Teodors. “Vides filmu studija” Liepājā, Karostā, uzņēma dokumentālo filmu “Mostieties!”. Kādā rudens dienā, kad filmēšana nenotika, izdomājuši aizbraukt uz Akmeņraga bāku. “Braucām cauri Ziemupei. Pieturā sēdēja Teodors, mēs viņam paprasījām ceļu uz kapiem. Apskatījām smukos kapus, braucām tālāk.

Tur bija interesants uzraksts – Žožas. Teicu Uldim, ka šeit jāatgriežas,” stāsta L. Pakalniņa.

Atgriezušies ziemas vidū, riktīgā aukstumā. Ir tas uzraksts Žožas, bet ko tur filmēt? “Un tad iet Teodors no pieturas, bez riteņa. Saku Uldim, redz, kur vecs cilvēks, vajadzētu aizvest. Tad, kad Teodors izkāpa, es saku: “Piedod, bet kāds ir piečurājis mašīnu.” Uldis iebilda, ka ožot pēc zivīm. Aizmugurē bija reāls pleķis, tās nebija zivis, man bija taisnība,” smējās režisore. Tā bija studijas mašīna, un vēl kādu mēnesi ziemas laikā puīši uz filmēšanu bija braukuši ar vaļējiem logiem.

SĒDĒJA UN SKATĪJĀS DZĪVI

“Bet kaut kā sirds piesējās pie tā džeka,” atzina režisore. “Sapratām, ka brauksim šurp un filmēsīm to, kā var katru dienu sēdēt pieturā un dzert alu.” Bijis brīdis, kad vietējie sākuši pārmest – vai tad neko labāku nevar atrast – un ieteikuši citus cilvēkus, kurus filmā rādīt. “Vārdu sakot, ir jāpiečurā studijas mašīna, lai tiktu filmā!” – tagad gardi smējās ziemupnieki.

“Mēs viņu iemīlējām,” teica U. Cekuļis. “Teodors bija tāds – par sevi. “Lai viņi nāk pie manis!” viņš saka filmā. Tā attieksme radīja magnētu, ka kaut kas ir tai vīrā vairāk.”

D. Vītolai pēc filmas pirmizrādes teikuši, ka Teodors filmā gandrīz nerunā – viņš sēdēja pieturā un skatījās, kā mēs dzīvojam savu dzīvi. Tā pati doma pausta vienā no “Teodora” recenzijām.

Uldis Cekuļis un Laila Pakalniņa pirms 17 gadiem “Teodora” pirmizrādē.

FOTO NO ZIEMUPES TAUTAS NAMA ARHĪVA

Nedaudz savādnieks, kolorīta persona – tāds atmiņās un filmā dzīvo Teodors. KADRS NO FĪLMAS “TEODORS”

Teodors arī ar filmētājiem nerunāja, tik arī bijis, cik dzirdams kinolentē. Vienu lietu Laila iemācījusies uz visu profesionālo mūžu. “Vienā jaukā dienā Uldis izdomā izmaksāt viņam tos alņņus. Tā bija diena, kad Teodors prasīja – kas man jādara, vai tagad es varu iet? Respektīvi, viņam ir samaksāts. Un dokumentālā filmā to nedrīkst. Šeit līdz ar to sanāca dažas smieklīgas epizodes,” pastāstīja Laila. Kad filmēšanas grupai paziņoja, ka nodegusi Teodora māja, tikai pēc vairākām dienām varējuši atskriet uz Ziemupi. Vecais vīrs jau bija apbērēts. Laila un Uldis aizbrauca uz kapiem un pēc tam uz krāsmatām. Un tad vējš uzpūta uguni... “To es nekad neaizmirsīšu,” uzsvēra U. Cekuļis. “Tie ir īsti dūmi, neko mēs tur nedarījām.” Ziemupnieki zina, ka Teodors kaut ko uz gāzes uzlicis vārtīties un aizmidzis, noslāpis dūmos.

Uldis atceras, ka Laila bija sabijusies un teikusi, ka sākumā filma jāparāda Ziemupē. D. Vītola piebilda, kas operators nebija tik pārbijies, bet “Laila stāvēja pie sienas un drebēja”. Taču jau seansa laikā varēja just, ka cilvēki filmu izprot. “Pēc tam pienāca paveca sieviete un teica: “Man tā jūsu “Kurpe” nepatika absolūti, bet šo filmu es pieņemu,” atklāja L. Pakalniņa.

PIETURAS LAIKMETS BEIDZIES

“Pagājušā gada martā filmu rādīja Solonikos, Grieķijā. Stāvu cilvēku priekšā un saku – jūs saprotiet, viņš pats nedrīkstēja aizbraukt pat uz Bulgāriju. Bijis leģionā, lēģerī, viņu nelaida ārā. Tagad viņš ir miris, tomēr ir un vēl ceļo

pa pasauli!” pauda L. Pakalniņa.

Vietējie zina, ka dažreiz Teodors sadzēries dziedāja, bet uzņemšanas grupa to nekad nepiedzīvoja. Viņam ļoti patikusi dziesma “Kāds bagāts tēva dēls apprec bārenīti”, to varējis dziedāt, zem galda gulēdams. “Tā jau bija viņa dzīve, jo Teodors bija saimniekdēls. Zem galda viņš gulēja bieži – pēc visām cūku kaušanām,” atminas ziemupnieki.

Teodoram pašam pirmajam Ziemupē piederējis žigulis. Taču viņš bijis tik taupīgs, ka nēsājis Ulmaņlaiku mētelīti. Bijis tāds, par kādiem saka: pirksti liecas tikai uz vienu pusi, – sauļas salieca ziemupnieks trīs paaudzēs Ivars Kopštāls. Pats Teodoru redzējis, bet zina arī stāstus. “No Teodora it neko par velti nevarēja dabūt. Vietējā valūta kādreiz bija puslitrs, divi puslitri, kā kuru reizi. Vīri viņam brauca to žiguli taisīt. Tā kandža, ar ko viņš maksāja, to varēja stipri daudz izdzert. Vīri izdzēra litrus un tad brauca vēl meklēt,” pastāstīja I. Kopštāls.

Tagad Ziemupes “Kultūrbodē” alus nav un pieturā neviens vairs nesēž. “Ar Teodora aiziešanu tas periods Ziemupē beidzās,” teica U. Cekuļis, “pietura bez Teodora vairs nav tā pietura.” Tomēr te nevajagot jaunu Teodoru, jo tik daudz kas šo gadu laikā nācis klāt.

“Dzīvojot Rīgā, jūtu to, ko nejutu tajos laikos, kad filmējām, – ka Ziemupe Latvijā ir kļuvusi populāra ar to, ka te daudz kas notiek. Ziemassvētku vecītis, Ziemupes 600 gadu jubileja. Cilvēki zina, ka šeit ir skaisti, un grib atbraukt,” atzīmēja L. Pakalniņa. ■

Mūzika

- ◊ 2. jūnijā **Brocēnos** notiks ballīte "End of School Party" kopā ar hiphopa mākslinieku Reiku.
- ◊ 3. jūnijā **Kalnsetas parka estrādē** Saldū 10. populārās mūzikas festivāls "Saldus šlagmaratons". Uztāsies grupas "Lauku muzikanti", "Galaktika", "Bruģis", "Tērvete", dziedātāji Žoržs Siksna, Kaspars Markševics, Santa Kasparšone, Heinrihs Kalvītis un citi. Pasākumu vadīs dziedātājs Normunds Zušs.
- ◊ 3. jūnijā **Talsos** uz ikgadējo koncertu Tiguļkalnā ielūdz Raimonds Tīguls.
- ◊ 10. jūnijā **koncertdārzā "Pūt, vējiņi!"** koncertā "Zodiaks atgriežas / grupas atvadu turneja" atgriešanos uz skatuves piedzīvos leģendārās grupas "Zodiaks" mūziķi, komponistam Jānim Lūsēnam atkal apvienojot savulaik populāro duetu – Zigfrīdu Muktupāvelu un Maiju Lūsēnu.
- ◊ 10. jūnijā **Kalna pagalmā Kuldīgā** viesosies Jānis Šipkēvics jeb SHIPSEA.
- ◊ 11. jūnijā **koncertzālē "Latvija" Ventspilī** izskanēs otrais cikla "Ērģelmūzika svētdienās" koncerts "Par katru stundu Dievam pateicos!", kurā uztāsies Latvijas Mūzikas akadēmijas ērģeļu klases profesore Larisa Bulava un Latvijas Nacionālās operas tenors Juris Vizbulis. Koncerts piedāvā papildītu garīgās mūzikas paleti dažādām klausītāju gaumēm. Programmā iekļauti pazīstami pasaules un latviešu komponistu darbi.
- ◊ 17. un 18. jūnijā **Talsu tautas nama Radošajā sētā** mūzikas un deju pasākums "Vasaras gaiss".
- ◊ 18. jūnijā **Talsu tautas namā** viesojas Lietuvas simfoniskais pūtēju orķestris "Giunter Percussion" ar programmu "MacchinAria".
- ◊ 18. jūnijā **Karostas ūdenstornī** senās mūzikas dziedātāja un rata liras spēlmane Dārta Paldiņa, māksliniece Velta Emīlija Platupe, stīgu instrumentāliste Lauma Liepiņa un multiinstrumentāliste, aranžētāja Ilze Grunte piedāvās koncertperformanci "1001 Hildegardes". Tās pamatā ir 12. gs. mistiķes un komponistes Hildegardes no Bingenes mūzika un teksti.
- ◊ 28. jūnijā **Saldū, Māra Čaklā skvērā**, muzikāls vakars ar Tomasu Kleinu un Katrīnu Binderi.

Mantojums

- ◊ 2. jūnijā gleznotāja Jaņa Rozentāla dzimtajās mājās "**Bebri**" **Saldus pagastā** būs "Pieguļnieku nakts" – gleznotāja piemiņas istabas atvēršana, ziedojumu rituāls Ūsiņam, vīru kopas "Vilki" koncerts.
- ◊ 4. jūnijā **Jaunaucē pils** Dārza svētki. Saldus novada kultūras pērlē operešu ārijas dziedās Rīgas operetes teātra solisti Marlēna Keine un Emīls Kivlenieks. Programmā arī Kurzemes hercogienes Dorotejas balles tērpa "Baltā tulpe" demonstrācija ar flautas starpspēlēm, portretu darbnīca, izbraukumi zirga pajūgā, spēles dārzā un pastaiga parkā ar uzdevumu.
- ◊ 21. jūnijā **Saldus pagastā, Druvas parkā**, pēc Jāņu ielīgošanas rituālaļajām darbībām būs Jura Kaukuļa koncerts.
- ◊ 23. jūnijā **Jūrmalas parkā** koncertuzvedums un zaļumballe "Līgo Liepājā!". Mūziku no kinofilmām un teātra izrādēm izpildīs Viktors Ellers, Agnese Jēkabsons, Karīna Tatarinova un Jānis Strazds ar mūziķu grupu. Kopā ar folkloras kopu "Kocis" iedegs Jāņuguni un balli spēlēs grupa "Zelta kniede".

Citas lietas

- ◊ 1. jūnijā **Saldus novada bibliotēkā** tikšanās ar aktrisi un rakstnieci Zani Daudziņu.
- ◊ No 9. līdz 11. jūnijam notiks **Karostas festivāla** pasākumi. Mākslas darbus varēs skatīt Liepājas 3. pamatskolā, Karostas ūdenstorna mākslinieku rezidencē, kultūrvietā "Atmodas dārzis" un redānā. Būs seno spēkratu apskate un parādes brauciens pa Karostu, radošās darbnīcas bērniem un performances. Muzicēs Valdis Skarevičs un Roberts Dinters, Giedrjus Gelgots (flauta) un Gunta Gelgote (soprāns), grupas "Magone" un "Laika bende", notiks elektroniskās mūzikas nakts.

- ◊ 9. un 10. jūnijā **Saldus novada dienas**. Pirmajā vakarā – gājiens, svētku koncerts ar Igo, Jāni Buķeli, Jāni Paukštello, Martu Kristiānu Kalniņu un novada amatiermākslas kolektīviem, balle O. Kalpaka laukumā, pastaiga pa izgaismotu Saldū. 10. jūnijā – pilsētas modināšana, svētku tirgus, tautas mūzikas skatuve, novada amatiermākslas izrādes, moto un auto parāde, lielkoncerts ar grupām "Citi zēni", "Dzelzs vilks", "Dziļi violets", DJ Gustavito un citiem māksliniekiem.
- ◊ 17. jūnijā **Brocēnos** Cieceres ezera modināšana ar Martu Rītovu.

Māksla

◊ Līdz 3. septembrim **Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā** izstāde "Arta Dumpe. Reverss".

◊ **Liepājas interjera muzejā "Hoijeres kundzes viesu nams"** līdz 1. oktobrim aplūkojama izstāde "Viktorijas laika porcelāns", kur aplūkojami Anglijas, Vācijas, Francijas un Krievijas impērijas porcelāna izstrādājumi no Zuzānu kolekcijas.

Teātris

- ◊ 10. jūnijā **Liepājas teātrī** pirmizrāde iestudējumam "Grieķi". Tā būs režisora Elmāra Senkova iecerētās triloģijas 3. daļa, kas noslēdz apli. "Šekspīru" un "Grimmus" saista asiņaina cīņa, karš, nāve un cilvēku noziedzība citam pret citu. Šajā daļā caur grieķu mītiem un varoņiem tiks veidota jauna pasaule – caur cīņu, dievu kaislībām un cilvēku vēlni nostāties pretim Dievam tiks meklēts jauns varonis.
- ◊ 17. jūnijā **Kalnsetas parka estrādē** un 23. jūnijā **Kuldīgas Kultūras centrā** varēs noskatīties izrādī "Skröderdienas Silmačos".